

فعالیت‌های کمیسیون صنعت

شورای پژوهش‌های علمی کشور

دکتر فتح‌الله مضطرزاده
رئیس کمیسیون صنعت

کنش متقابل فن‌آوری اقتصاد، محیط‌زیست، جامعه و سیاست در جهان امروز هرگز به اندازه دهه‌های اخیر نبوده است. کنترل و اداره فن‌آوری عامل اساسی و تعیین‌کننده توان اقتصادی و ثروت‌آفرینی کشور و نیز ثبات سیاسی و اعتبار آن در میان سایر کشورهاست. با توجه به نقشی که صنعت، علم و نوآوری در اصلاح و بهبود ارائه خدمات عمومی و بالا بردن کیفیت زندگی اجتماعی دارد، همواره سعی محققان بر آن بوده است تا برنامه‌های تحقیقات کشور در بخش صنعت، در جهت توسعه فن‌آوری، حفظ و حراست از دستاوردهای انقلاب اسلامی، اعتلای استقلال کبان علمی، سیاسی و اقتصادی ایران باشد.

بدین منظور شورای پژوهش‌های علمی کشور، از سال ۶۸ با ترکیبی که شورای عالی انقلاب فرهنگی تصویب کرد شروع به کار نمود. این شورا متعاقباً طبق مصوبه‌های مورخ ۱۳۷۰/۸/۲۳ و ۱۳۷۰/۸/۳۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی با ترکیب جدید و به ریاست معاون اول رئیس‌جمهور، دوره جدید فعالیت‌های خویش را آغاز کرد.

ساختار مصوب شورا عبارت است از: الف - شورای پژوهش‌های علمی کشور، ب - کمیسیون خاص، ج - ۱۲ کمیسیون تخصصی و د - دبیرخانه که وظایف شورا و ترکیب کمیسیون‌های آن در آیین‌نامه‌های مربوطه تدوین شده است.

کمیسیون‌های تخصصی شورا به‌عنوان

بازوان مشورتی و هماهنگ‌کننده در حوزه‌های مربوطه با دو وظیفه اساسی در زمینه سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی تحقیقاتی تشکیل شده‌اند.

شرح وظایف کمیسیون صنعت

شورای پژوهش‌ها در بیست و ششمین جلسه خود آیین‌نامه‌ای را در ۵ ماده و ۲۵ بند مشتمل بر اهداف و شرح وظایف کمیسیون‌ها به تصویب رساند که طی این مصوبه وظایف کمیسیون صنعت نیز به شرح زیر تعیین گردید:

۱- بررسی و تدوین مسائل و مشکلات و رفع تنگنایهای تحقیقات صنعتی و عرضه راه‌حلهای علمی؛

۲- تدوین و پیشنهاد استراتژی‌ها و سیاست‌های درآمدت تحقیقاتی در بخش صنعت؛

۳- عرضه پیشنهاد‌های لازم در امر گسترش پژوهش صنعتی در دانشگاه‌ها و ارائه سازوکار مناسب جهت بهبود ارتباط اثربخش و مفید میان دانشگاه و صنعت؛

۴- شناسایی و تشویق محققان، استادان و دانشجویان برجسته کشور؛

۵- نظارت بر کیفیت انجام تحقیقات؛

۶- بررسی و ارائه راه‌حلهای لازم درخصوص کاربرد نتایج تحقیقات.

کمیسیون صنعت علاوه بر وظایف محوله، همواره سعی و توان خود را در راستای برنامه‌های کلان شورای پژوهش‌های علمی کشور به‌کار گرفته است.

اعضای کمیسیون صنعت شورای پژوهش‌های علمی کشور

اعضای این کمیسیون عبارتند از:

۱- نماینده شورای پژوهش‌های علمی کشور (به‌عنوان رئیس کمیسیون)؛

۲- نمایندگان وزارتخانه‌های معادن و فلزات، فرهنگ و آموزش عالی، صنایع، مسکن و شهرسازی و نیرو؛

۳- رؤسای مراکز تحقیقات نیرو، پژوهشگاه صنعت نفت، مرکز تحقیقات مخابرات، موسسه تحقیقات صنایع دفاعی، سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران، مرکز تحقیقات مهندسی جهاد سازندگی، مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن، نماینده انجمن

مراکز تحقیقاتی؛

۴- سه نفر محقق؛

۵- شش نفر عضو هیأت علمی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی کشور.

لازم به توضیح است علاوه بر اعضای رسمی کمیسیون، رئیس موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران نیز به‌عنوان عضو مدعو و نیز طبق مصوبه جلسه ۲۵۸ کمیسیون خاص مورخ ۱۳۷۷/۶/۲۵ سه نفر از نمایندگان سازمان برنامه و بودجه نیز در جلسات کمیسیون صنعت شرکت می‌نمایند.

ساختار کمیسیون صنعت

این کمیسیون از یازده کمیته تخصصی بشرح ذیل تشکیل که رؤسای آن از اعضای کمیسیون صنعت می‌باشند: کمیته برق، کمیته مخابرات و الکترونیک، کمیته معدن و مواد، کمیته مسکن و راه، کمیته صنایع شیمیایی و پتروشیمی، کمیته شیمی معدنی، کمیته دانش فنی، کمیته تکنولوژی‌های نو، کمیته مکانیک، کمیته برنامه‌ریزی تحقیقات صنعتی، کمیته هماهنگی.

خط‌مشی کمیسیون صنعت

کمیسیون صنعت شورای پژوهش‌های علمی کشور با اعتقاد به این مسأله که، قبل از هر برنامه‌ریزی و هدف‌گیری لازم است: الف - تا امکانات، توانمندیها و نقاط قوت و ضعف شناسایی شود ب - و نظر به اینکه اهداف کلی نظام جمهوری اسلامی ایران برپایه استقلال سیاسی، اجتماعی و اقتصادی بنیان نهاده شده است. برنامه ملی تحقیقات بخش صنعت را با توجه به سیاست‌های زیر تدوین نموده است:

۱- تقویت تکنولوژیک بنبیه دفاعی و نظامی کشور؛

۲- توسعه و ارتقاء تکنولوژی در تمامی فعالیت‌های صنعتی کشور؛

۳- شناخت فنون بکارگیری صرفه‌جویی مصرف انرژی در بخش‌های مختلف؛

۴- کاهش آثار تخریبی و حفاظت از محیط‌زیست؛

۵- بازاریابی و تجاری کردن فعالیت‌های تحقیق، توسعه و تولید؛

۶- فراوری مواد و صنایع پتروشیمی؛

۷- توسعه و ارتقاء تکنولوژی ارتباطات و

باتوجه به نکات فوق الذکر زمینه های اصلی برنامه ملی تحقیقات صنعت شامل موارد زیر می باشد:

- ۱- طرحهای ملی مسکن و راه؛
- ۲- طرحهای ملی تکنولوژیهای نو؛
- ۳- طرحهای ملی صنایع و محیط زیست؛
- ۴- طرحهای ملی نیرو؛
- ۵- طرحهای ملی صنایع نفت، گاز و پتروشیمی؛
- ۶- طرحهای ملی فراوری مواد (فلزی و غیر فلزی).

باتوجه به محدودیت منابع و امکانات کشور بویژه در زمینه تحقیقات، کمیسیون صنعت همواره بر تدوین برنامه ای مناسب برای فعالیتهای تحقیقاتی تأکید و سعی خود را در یافتن اولویتهای تحقیقاتی که سرمایه گذاری در آنها بیشترین فایده را برای کشور دارد معطوف نموده است.

این کمیسیون بعد از برگزاری جلسات متعدد بحث و بررسی مشترک با کمیته های تخصصی، در نهایت به تعیین شاخصهایی رسیده است که بر مبنای آنها بتوان نسبت به امتیازبندی زیر محورهای تحقیقاتی صنعت کشور که از طرف کمیته های مذکور اعلام شده بود، اقدام نماید. امتیاز هر زیرمحور در دو سطح کمیسیون صنعت و کمیته تخصصی مشخص و سپس اولویت آنها تعیین گردیده است. باتوجه به نتایج اخذ شده در مورد اولویت محورهای تحقیقاتی که بر مبنای بررسیهای آماری و حساسیت مربوط بدست آمده محورهای تحقیقاتی کمیسیون صنعت به شرح زیر اعلام گردیده است: الکترونیک و انفورماتیک، برق، مسکن و راه، شیمی معدنی، نفت و پتروشیمی، معدن، مکانیک، هریک از این محورها نیز در کمیته های تخصصی به زیرمحورهایی تقسیم شد که در کمیسیون صنعت با اصلاحاتی به تصویب رسیده است.

روش تعیین اولویت تحقیقاتی در بخش صنعت اولویت تحقیقاتی در بخش صنعت براساس شاخصهای مناسب و استفاده از آراء کمیته های

تخصصی و کمیسیون صنعت انجام گردید که موضوع زیرمحورهای تخصصی عبارتند از:

- ۱- استراتژیک و راهبردی بودن؛
- ۲- افزایش توان اقتصادی؛
- ۳- حفظ و بهبود سلامت فرهنگ جامعه؛
- ۴- تأمین نیازهای ضروری؛
- ۵- افزایش توان علمی و فن آوری؛
- ۶- رفع وابستگی از خارج؛
- ۷- مدرن سازی؛
- ۸- پایه ای بودن؛
- ۹- حفظ سرمایه های ملی؛
- ۱۰- توجیه اقتصادی میان مدت؛
- ۱۱- اتکا به امکانات داخلی؛
- ۱۲- اشتغال زایی؛

۱۳- توسعه اقتصادی در بلندمدت. علاوه بر شاخصهای فوق الذکر شاخصهای کلان پنج گانه زیر نیز برای تعیین اولویت محورهای تحقیقاتی کمیسیون صنعت در نظر گرفته شد:

- ۱- راهبردی بودن؛
- ۲- تأمین نیازهای اساسی جامعه و رفع وابستگی؛
- ۳- افزایش توان اقتصادی؛
- ۴- استفاده از امکانات و منابع داخلی؛
- ۵- بالا بردن توان علمی و فنی جامعه.

بولتن کمیسیون صنعت

کمیسیون صنعت برحسب مورد، نشریاتی در زمینه های مختلف منتشر کرده است که عبارتند از:

- ۱- بولتن کمیسیون صنعت ویژه طرحهای ملی تحقیقات شامل: الف - گزارشی پیرامون طرحهای ملی، ب - روش تعیین اولویتهای تحقیقاتی کمیسیون صنعت، ج - معرفی اعضا کمیته های کمیسیون صنعت.
- ۲- بولتن کمیسیون صنعت ویژه برنامه ریزی و تکنولوژی در آینده شامل: الف - مراکز تصمیم گیری علم و تکنولوژی در ایران، ب - برنامه علم و تکنولوژی کانادا در قرن آینده، ج - شورای پژوهشهای علمی و صنعتی هند در سال (۲۰۰۱) و مالزی، د - نیروی انسانی و راه آینده، ایالات متحده و تعیین اهداف ملی.
- ۳- بولتن کمیسیون صنعت ویژه صنعت

برق شامل: الف - گزارشی از پروژه های ملی تحقیقات برق، ب - نظام تحقیقات در صنعت برق، ج - آشنایی با شرکت متن، د - جایگاه آموزش نیروی انسانی در صنعت برق، و - ضرورت دستیابی به دانش فنی طراحی و مهندسی نیروگاههای حرارتی ه - پارک انرژی.

کمیسیون صنعت و برنامه ملی تحقیقات

«برنامه ملی تحقیقات» برای اولین بار در سال ۱۳۷۵ توسط جناب آقای دکتر حبیبی رئیس شورای پژوهشهای علمی کشور بنیان نهاده شده و مجلس شورای اسلامی این برنامه را در قالب تبصره ۶۳ قانون بودجه سال ۱۳۷۶ کل کشور تصویب نمود. «برنامه ملی تحقیقات» با آینده نگری در عرصه تحقیق کشور قرار دارد و با همکاری محققان برجسته و استادان صاحب نظر دانشگاهها و مراکز پژوهشی کشور تدوین گردیده است پس از اولین فراخوان شورای پژوهشهای علمی کشور در اسفندماه ۱۳۷۵، از طرف کلیه دانشگاهها، مؤسسات تحقیقاتی و سازمانهای اجرایی ۶۶۰۰ طرح تا پایان آذرماه ۱۳۷۶ به شورا ارسال گردید که پس از بررسی کارشناسی توسط پژوهشگران در سازمان برنامه و بودجه و شورای پژوهشهای علمی کشور، سرانجام کمیسیونهای تخصصی تعداد ۱۳۵۸ طرح تحقیقاتی را تصویب که ۱۹۶ طرح تصویبی به کمیسیون صنعت تعلق دارد. این طرحها در کتاب برنامه ملی تحقیقات کشور در سال ۱۳۷۶ در صفحه ۱۱۷ در بخش صنعت آمده است.